

Otázka: Druhy soužití etnik

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): jaryn33

Druhy soužití etnik

Zvláště položené téma. Kdyby se jednalo o téma nazvané „Soužití etnik“ byla by odpověď jednoznačnější. Ale slovíčko „druhy“ v zadání celé téma trochu komplikuje.

Nejprve se podívejme na vlastní slovo „etnikum“. Slovník cizích slov popisuje význam tohoto slova následovně: „etnikum je skupina lidí, kterou spojuje společný původ, zvláštní kulturní znaky (především jazyk), tradice a mentalita.“ U nás žije obrovská řada etnických skupin: Slováci, Romové, Poláci, Němci, Maďaři, Ukrajinci a Rusíni, Rusové, Bulhaři, Chorvati, Řekové, Rumuni, Vietnamci a další. I česká populace je etnikum, jehož zastoupení je na území naší republiky největší.

Jaké druhy soužití mezi etniky na určitém omezeném území mohou existovat? Soužití je vždy ovlivněno tím, jak se které etnikum chová, jaká je jeho kulturní vyspělost, jak se podílí na kultuře vlastní, jak se začleňuje do kultury, v níž je etnickou menšinou a jak jej přijímá

etnikum, které tvoří na daném území etnickou většinu. Soužití se v podstatě dá rozdělit na snášenlivé, multikulturní, ale i nesnášenlivé až xenofobní.

Sociologické výzkumy veřejného mínění naší české společnosti vykazují v porovnání s ostatními zeměmi vysoké negativní postoje vůči jiným národnostem či etnickým skupinám. Češi nejsou etnicky nesnášenliví především k civilizačně méně přizpůsobivým etnikům, které tvoří jejich život složitější v době „divokého kapitalismu“. Tento postoj má však své historické kořeny. Česko je vnitrozemím, bez historicky kosmopolitních „hansovních“ měst a přístavů, bez kolonií a navrátilců, bez otrokářů a plantáží. Zkušenosti s třímilionovou německou menšinou jsou dějinně tragické a traumatizující. Bachovský absolutismus a vídeňská patricijská nadřazenost v nedávné historii taktéž nepřispěla k bezelstné důvěřivosti plebejského českého občanstva. Dnešní svět spěchající ke globalizační multikultuře a multietnicitě tak rychle, že naráží na sociální adaptabilitu i u velmi „flexibilních“ jedinců.

Až 85% populace přiznává negativní postoje. Co je na tom však nejvíce zajímavé, je fakt, že tyto postoje zaujímají i lidé, kteří v porovnání se západními státy, vykazují neutrální či tolerantní vztahy, jsou vysokoškoláci, středoškoláci, věřící a lidé bez jakýchkoli osobních negativních zkušeností s cizinci.

Česká společnost, donedávna převážně „bílá“, není výchovou ani vzděláním připravena na přijímání odlišnosti od „české normy“ jinak než s obavami či se zakořeněným strachem z neznámého. Problém tkví především ve velkém nedostatku objektivních informací a z generalizovaných negativních zpráv o všem, co není naše a co nás zdánlivě či skutečně ohrožuje a právě tento nedostatek informací je hlavní příčinou rostoucí xenofobie a rasismu.

Lidé rádi prožívají svůj všední život ve světě, který znají. Ke každé novince bývají zpočátku nedůvěřiví, potřebují si ji „ohmatat“, a když zjistí, že se jim do života „hodí“, osvojí si ji, zařadí mezi věci známé. A tak je to i s novými lidmi, s nimiž se dostávají do styku. Někdy však k takovému zdomácnění nedojde. Převládne pocit, že něco či někdo do jejich světa nepatří, zůstává v něm cizí a může ho narušit nebo dokonce ohrozit.

Důvodů takového pocitu je mnoho a zdaleka ne vždy se dají racionálně vysvětlit. Jedním

z důvodů je osobní zkušenost, která může tak velmi výrazně ovlivnit myšlení jedincem, že ten už žádný jiný přístup k soužití s etnikem nepřipustí. Dalším velmi důležitým zdrojem nedůvěry k cizímu jsou předsudky. Ty představují zvláštní komplex v podstatě nezdůvodňovaných postojů a stanovisek, které si lidé osvojují docela nenápadně pod vlivem prostředí nebo je převezmou od nějaké „autority“. Jakmile je lidem něco nějak cizí, otevírá se možnost pro vznik postoje, jehož jádrem je nedůvěra k odlišnostem a odchytkám – xenofobie (např. antisemitismus – Židé). Silnější je tento jev v případech, kdy se do situace lidí odlišných dostanou ti, kdo se skutečně liší. Klasickým případem jsou v našem prostředí Rómové a Vietnamci, prostě příslušníci jiných lidských ras či etnik. A xenofobie se proměňuje v rasismus.

Podle intenzity se rozlišuje několik stupňů postojů či předsudků- od těch, které jejich nositel navenek neprojevuje, přes postoje nebo předsudky projevované slovními nebo dokonce fyzickými útoky, až k pokusům o vyhlazení. Existuje shoda v názorech o tom, že jedinec přejímá postoje nebo předsudky z prostředí, v němž žije. Opačný názor předpokládá jejich vrozenost. Současné výzkumy se snaží objasnit příčinu vzniku postojů a předsudků, proč a s jakou intenzitou se projevují. Zajímavou otázkou také zůstává, které osobnostní charaktery přejímají nejnadhěji tyto postoje či předsudky v podobě stereotypních a nepodložených soudů.

Rasová diskriminace se projevuje v mnoha oblastech života. Nejhůře to pocítí asi mladí lidé a malé děti, kteří jsou bez milosti vylučováni z kolektivů, většinou pouze kvůli odlišné barvě pleti, aniž by chápali důvody jak oni, tak i jejich protivníci. S určitým handicapem se jistě setkávají i dospělí: v otázce bydlení (u nás se tento problém tolik neprojevuje, ale např. v Americe nebydlí černoši v určitých čtvrtích, nebo někde je naopak pro bělocha nebezpečné vkročit na území ovládané černochoy); při získávání práce (i u nás převládají tendence přijmout do zaměstnání raději bělocha než Roma, nehledě na jejich schopnosti – a to jak na základě oněch předsudků, tak i mnohdy z vlastní negativní zkušenosti, či z podvědomí, že např. Romové mohou vykonávat pouze málo odpovědné práce); ve volném čase – příkladem jsou zákazy vstupu do určitých restaurací, kin, diskoték. V oblasti sociálních služeb nemají někteří lidé přístup do určitých spolků, nedostávají všechny sociální výhody, v otázkách právních je možno setkat se s nestejným uplatňováním trestního zákona jinak u „bílého“ a jinak u „tmavého“ ze skupin obyvatel (přesto faktem zůstává, že v současné době tvoří Romové téměř 60% vězňů“).

Soužití různých etnik a kultur není nemožné, je ale obtížné. Pokud není možné soužití dvou národů, pak je logický odchod menšiny tam, kde menšinou nebude. A je logické a přirozené postupné etnické vyčištění takového území evoluční cestou, nikoliv násilím. Ovšem lepší variantou pro soužití mezi etniky je multikulturní porozumění. To je však dlouhá cesta vzdělávání, porozumění, pochopení a tolerance, kterou musí nastolit stát již v raném věku výchovy dětí a neustále ji podporovat i výchovou dospělých. Je to cesta, kterou musí projít generace etnik, aby se dopracovala k pozitivním výsledkům. Lidé musí pochopit své kulturní diference, rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, pochopit svá lidská práva, pochopit etnický původ, kde je etnikum odlišné, ale lidé jsou si rovni. Etnika se musí aktivně spolupodílet na rozvoji společnosti a nekonfliktním soužití multikulturní společnosti. Lidé musí dospět k principu sociálního smíru a solidarity. K tomu se musí dopracovat každé etniku stejným dílem. Kdyby to byl jednostranný akt většiny nebo menšiny, pak taková společnost stejně nebude fungovat.

Zdroje: Wikipedia; Britské listy; Multikulturní porozumění – Paedr. Eva Marádová; Slovník cizích slov;seminárky.cz